

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ในช่วง
สถานการณ์โควิด-19 ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดง
ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Factors Affecting Online Learning during
the COVID-19 Situation in the Performing Arts
Skills Course of Performing Arts Students,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

ธิดารัตน์ ภูมิวัฒน์^{1*} | Tidarat Pumiwattana

Abstract

The research aimed to study factors affecting online learning during COVID-19 in the performing arts skills course of performing arts students at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The samples consisted of 48 undergraduate students

¹ อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding author email: tidarat2517@gmail.com

รับต้นฉบับ: 1 กุมภาพันธ์ 2566 ปรับแก้ต้นฉบับ: 26 มีนาคม 2566 รับลงตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2566

DOI: 10.14456/husoaru.2023.4

in the performing arts program. The questionnaire was conducted as the research tool. Statistics in data analysis were percentage, average, and standard deviation. The study found that most students use mobile phones to study online via mobile networks and study online at dormitories. The students had overall opinions on the factors affecting online learning during the COVID-19 situation in the Performing Arts Skills subject at a high level. It was found that the teacher factor had the most impact on online learning, followed by the student factor, the technology factor, and the study location factor, respectively.

Keywords: Online Instruction, Performing Arts, Undergraduate Student

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาศิลปะการแสดง จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือในการเรียนออนไลน์ โดยมีการเชื่อมต่อสัญญาณผ่านเครือข่ายมือถือ และเรียนออนไลน์ที่หอพัก นักศึกษามีความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงโดยรวมในระดับมาก โดยเห็นว่าปัจจัยด้านผู้สอนมีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านสถานที่ศึกษา ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเรียนการสอนออนไลน์, ศิลปะการแสดง, นักศึกษาปริญญาตรี

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เมื่อปี พ.ศ. 2563 ทำให้สภาพการดำรงชีวิตและรูปแบบการทำกิจกรรมของคนในสังคมปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงไป จนกระทั่งเมื่อการระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกแรกเริ่มคลี่คลายลงสังคมจึงเริ่มให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตแบบวิถีใหม่ หรือนิวโนมอล (New normal) ซึ่งปัจจุบันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังคงมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง ประชาชนจึงเริ่มปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับโรคได้ กลายเป็นวิวัฒนาการใหม่ของสังคมมนุษย์และกลายเป็นระบบโลกใหม่ในปัจจุบัน ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น เช่น การซื้อของออนไลน์ การประชุมออนไลน์ ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ใกล้เคียงกับสถานการณ์ปกติ

ช่วงปีที่เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั่วทั้งประเทศ ซึ่งแวดวงการศึกษาของไทยย่อมได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน หน่วยงานภาคการศึกษาไม่สามารถดำเนินการจัดรูปแบบการเรียนการสอนในสถานศึกษา โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยได้ตามปกติ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจึงต้องเร่งแก้ไขและหาวิธีการจัดการศึกษาของไทยให้สามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงัก การศึกษาในระดับอุดมศึกษาช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมตามสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถพบเจอกันและสามารถเข้าถึงการศึกษาได้โดยไม่จำกัดสถานที่ การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จึงมีบทบาทมากในวงการการศึกษาไทย การจัดการศึกษารูปแบบออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นแนวทางที่ดีที่สุดและเร่งด่วนที่สุดสำหรับการแก้ไขปัญหาการศึกษาในเบื้องต้น เพื่อลดการแพร่กระจายเชื้อไวรัสและลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ

ในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในช่วงเวลาที่เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 มหาวิทยาลัยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ คือ นักศึกษาทุกสาขาวิชาและทุกชั้นปีสามารถเรียนและติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนได้ผ่านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่วิธีการจัดการเรียนการสอนด้วย

วิธีดังกล่าวไม่ครอบคลุมทุกรายวิชา เนื่องจากในบางสาขาวิชาจำเป็นต้องเรียนในรายวิชาที่ต้องฝึกทักษะด้านการปฏิบัติตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ไต่ระดับไปจนถึงขั้นสูงตามลำดับชั้นปี อีกทั้งอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่มีความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และนักศึกษายังไม่ทราบและเข้าใจในระบบการศึกษารูปแบบใหม่ ซึ่งในบางกรณี นักศึกษาบางส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาแบบออนไลน์ได้อย่างสมบูรณ์ สืบเนื่องจากสถานะทางบ้าน การขาดเครื่องมือสื่อสารที่สามารถรองรับรูปแบบการเรียนออนไลน์ รวมถึงเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ส่งผลให้ระบบการศึกษาแบบออนไลน์ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จากปัญหาที่พบนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษารูปแบบออนไลน์ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาศิลปการแสดง ชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช่แก้ปัญหาและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาตามที่อาจารย์ผู้สอนกำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาศิลปการแสดง ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 จำนวน 48 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติทักษะทางศิลปะการแสดง ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เรียนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าและ ทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยข้อ คำถาม 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ ศึกษา อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ การใช้สัญญาณเพื่อเชื่อมต่อในการเรียนออนไลน์ สถานการณ์ในการเข้าเรียนออนไลน์ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเรียนแบบออนไลน์ มีลักษณะข้อคำถามเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด ทั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ ใช้ในการวิจัยโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นจึงปรับปรุงแบบสอบถามและนำไปใช้ เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้นักศึกษาผ่านทางออนไลน์ โดยใช้ Google Forms ได้รับข้อมูลจากการตอบกลับของนักศึกษา จำนวน 48 ฉบับ (ร้อยละ 100)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเรียนแบบออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยในการแปลผลตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีผลกระทบในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีผลกระทบในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีผลกระทบในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีผลกระทบในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีผลกระทบในระดับน้อยที่สุด และข้อมูลตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปตามประเด็นความคิดเห็น

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ-การแสดงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.8) เป็นเพศหญิง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป นักศึกษาจำนวนมากที่สุด 18 คน (ร้อยละ 37.5) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ การใช้สัญญาณเพื่อเชื่อมต่อในการเรียนออนไลน์ และสถานที่ในการเข้าเรียนออนไลน์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.8) ใช้โทรศัพท์มือถือในการเรียนออนไลน์ โดยนักศึกษาร้อยละ 68.8 ใช้การเชื่อมต่อสัญญาณผ่านเครือข่ายมือถือในการเรียนออนไลน์ และนักศึกษาร้อยละ 54.2 เรียนออนไลน์ที่หอพัก

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนแบบออนไลน์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนมีผลกระทบต่อเรียนแบบออนไลน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.78) รองลงมาคือปัจจัยด้านผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.68) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.64) และปัจจัยด้านสถานที่ศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.46) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นในแต่ละปัจจัย มีผลการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้เรียน พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนมีผลกระทบต่อเรียนแบบออนไลน์โดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) นักศึกษามีความเห็นต่อปัจจัยด้านผู้เรียนในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนพบปัญหาด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาที่ต้องใช้ทักษะด้านการปฏิบัติทางด้านศิลปะการแสดง เช่น รายวิชานาฏศิลป์สากล รายวิชานาฏศิลป์ไทย เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.00) รองลงมา คือ ผู้เรียนพบปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์มากกว่ารูปแบบการเรียนในชั้นเรียนแบบปกติ (ค่าเฉลี่ย 3.69) และผู้เรียนมีปัญหาด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.65) สำหรับประเด็นที่มีผลกระทบน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.50)

2. ปัจจัยด้านผู้สอน พบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนมีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) นักศึกษามีความเห็นต่อปัจจัยด้านผู้สอนในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สอนมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดกระบวนการทำในรายวิชาทักษะด้านการปฏิบัติทางศิลปะการแสดง (ค่าเฉลี่ย 3.90) รองลงมา คือ ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนทักษะและวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 3.81) และผู้สอนมีการใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.79) สำหรับประเด็นที่มีผลกระทบน้อยที่สุด คือ ผู้สอนมีแนวทางปฏิบัติต่อการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์อย่างดีและมีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.63)

3. ปัจจัยด้านสถานที่ศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ศึกษามีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46) นักศึกษามีความเห็นต่อปัจจัยด้านสถานที่ศึกษาในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาพแวดล้อมของสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.65) รองลงมา คือ สถานที่ศึกษามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.63) และผู้เรียนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางด้านศิลปะการแสดงโดยไม่จำกัดสถานที่ (ค่าเฉลี่ย 3.42) สำหรับประเด็นที่มีผลกระทบน้อยที่สุด คือ สถานที่ที่ใช้ในการศึกษามีความเอื้อต่อความสะดวกสบายของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.21)

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) นักศึกษามีความเห็นต่อปัจจัยด้านเทคโนโลยีในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้เรียนสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติทักษะด้านศิลปะการแสดงได้อย่างเหมาะสม และเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.71 เท่ากัน) สำหรับประเด็นที่มีผลกระทบน้อยที่สุด คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเหมาะสมและมีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.48)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้เรียน จากผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านผู้เรียนมีผลกระทบต่อ การเรียนรู้แบบออนไลน์โดยรวมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่รายวิชาที่นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการแสดงต้องเรียนในหนึ่งภาคการศึกษา คือ รายวิชาทักษะทางด้านการแสดงหรือรายวิชาปฏิบัติ เมื่อจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากการเรียนในห้องเรียนปกติที่มีอาจารย์เป็นผู้ถ่ายทอดกระบวนการเรียนการสอนจากการเรียนผ่านระบบออนไลน์ซึ่งต้องเรียนผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถเข้าใจในกระบวนการทำท่าหรือทักษะด้านการแสดงที่อาจารย์ถ่ายทอดได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารยา เจริญกุล และแสงเดือน พรหมแก้วงาม (2564) ที่ศึกษาประสบการณ์การเรียนการสอนออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ พบว่า การเรียนการสอนออนไลน์มีจุดเด่น คือ สามารถเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะปัญญา เชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติได้แม้เป็นการฝึกปฏิบัติที่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในขณะที่มีจุดอ่อน คือ ข้อจำกัดของประสบการณ์การเรียนรู้นี้ เนื่องจากผู้เรียนไม่เห็นภาพ และบรรยากาศการเรียนการสอนออนไลน์ยังขาดการมีปฏิสัมพันธ์และจัดชั่วโมงเรียนออนไลน์ที่ต่อเนื่องและใช้เวลานาน

2. ปัจจัยด้านผู้สอน พบว่า จากผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านผู้สอนมีผลกระทบต่อ การเรียนรู้แบบออนไลน์โดยรวมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาวะที่ไม่ปกติ เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ปกติ จึงจำเป็นต้องเกิดการปรับตัวทั้งผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนจำเป็นต้อง

จัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับรายวิชา รวมถึงมีกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะ วิชาความรู้ให้กับนักศึกษา ต้องหาวิธีการสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเกิดความมุ่งมั่นที่อยากจะเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งการสร้างแรงจูงใจสำหรับการเรียนออนไลน์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง อีกทั้งผู้สอนจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้เป็นเหมือนห้องเรียนปกติ เพื่อสร้างความรู้สึให้นักศึกษารู้สึกว่าการเรียนออนไลน์ไม่แตกต่างจากการเรียนในห้องเรียนปกติ ซึ่งมีผลทำให้นักศึกษามีความคุ้นเคยกับการเรียนในรูปแบบใหม่มากขึ้น ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ นรรัชต์ ฝันเชียร (อ้างถึงใน ประเสริฐ เกิดมงคล และคณะ, 2565) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจ โดยการเสริมแรงในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้มากขึ้น ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ในการสร้างชั้นเรียนเสมือน ซึ่งการเรียนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ร่วมกันหรือการสร้างห้องเรียนเสมือนนั้น นับเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เพราะนอกจากผู้เรียนจะได้เรียนรู้ร่วมกันเหมือนในห้องเรียนแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือสอบถามข้อสงสัยได้ในทันที ซึ่งการปฏิสัมพันธ์กันผ่านเครื่องมือเหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนออนไลน์ไม่แตกต่างจากการเรียนทั่วไปในห้องเรียน และทำให้คุ้นเคยกับการเรียนรูปแบบนี้มากขึ้น ทั้งยังช่วยให้ผู้สอนตรวจสอบผู้เรียนทุกคนได้อีกด้วย

3. ปัจจัยด้านสถานที่ศึกษา พบว่า จากผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านสถานที่ศึกษามีผลกระทบต่อการเรียนแบบออนไลน์โดยรวมในระดับปานกลาง ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานที่ในการใช้เรียนออนไลน์ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนแบบออนไลน์เช่นเดียวกัน ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญคือ สภาพแวดล้อมโดยรอบของสถานที่ที่ใช้ในการเรียน หากสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนออนไลน์ก็อาจทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจเนื้อหา เสียสมาธิในการเรียน หรืออาจทำให้นักศึกษารู้สึกไม่อยากจะเรียนออนไลน์อีก สภาพแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญลำดับต้นในการเรียนออนไลน์ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ วินัส ภักดีนรา (2564) ที่กล่าวเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่างส่งผลต่อการเรียนรู้ โดยสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพที่ดีย่อมส่งเสริมสุขภาพกายและ

สุลักษณะที่ดี ส่วนสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยาส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ การมีสุขภาพจิตที่ดีและการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของหลักสูตร จึงสรุปได้ว่าสถานที่ในการศึกษามีผลต่อความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของนักศึกษาในการเรียนออนไลน์ เพราะหากมีสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนออนไลน์ก็จะส่งผลให้นักศึกษาสามารถเรียนรายวิชาปฏิบัติทางด้านศิลปะการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี จากผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการเรียนแบบออนไลน์โดยรวมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเรียนการสอนแบบออนไลน์จำเป็นต้องมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีให้เอื้อต่อการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต รวมถึงเทคโนโลยีในการเชื่อมต่อ ต้องมีความทันสมัยในระดับหนึ่ง เพื่อรองรับแอปพลิเคชันในการใช้เรียนออนไลน์ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณิชฎกาญจน์ เสงไพจิตร (2564) ที่ศึกษาความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามในช่วงโควิด-19 ที่พบว่า ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 การเรียนออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อระบบการศึกษา ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนออนไลน์ คือ ด้านฮาร์ดแวร์ ด้านซอฟต์แวร์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน ทั้งนี้จากความเห็นของนักศึกษาในการเรียนรายวิชาปฏิบัติทักษะทางศิลปะการแสดง ซึ่งไม่สามารถใช้รูปแบบการเรียนออนไลน์ได้เพียงอย่างเดียว อาจมีการใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสาน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เนื่องจากรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงบางวิชามีรายละเอียดที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขจากอาจารย์ผู้สอนทันที เช่น รายวิชานาฏศิลป์ไทย หรือรายวิชาบัลเลต์ ซึ่งมีรายละเอียดท่ารำหรือท่าเต้นบางท่าที่ซับซ้อน นักศึกษาที่ไม่สามารถจัดสรรร่างกายได้ถูกต้องจึงจำเป็นต้องมีอาจารย์ผู้สอนเข้าแนะนำหรือจับท่าทางให้สรีระถูกต้องทันที เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในกระบวนการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาควรให้ความสำคัญในเรื่องของสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงจำเป็นต้องมีพื้นที่สำหรับให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรเปิดพื้นที่กลางแจ้ง หรือลานกิจกรรม เอนกประสงค์ให้อาจารย์ผู้สอนสามารถนัดเวลาเรียนกับนักศึกษาได้ แต่ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องปฏิบัติตามประกาศควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุข เช่น การจำกัดผู้เข้าเรียนแบบออนไซต์ (On-site) ต่อครั้ง การให้ผู้เรียนและผู้สอนสวมหน้ากากอนามัยตลอดการเรียน หรือเว้นระยะห่างระหว่างเรียน เป็นต้น

2. สาขาวิชาศิลปะการแสดงควรแบ่งการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะทางศิลปะการแสดงออกเป็น 2 ช่วง คือ การเรียนภาคทฤษฎี และการลงมือภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักศึกษาสามารถลงมือฝึกปฏิบัติทักษะทางศิลปะการแสดงกับอาจารย์ผู้สอนได้ โดยอาจมีการแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม และแบ่งเวลาเรียนให้ไม่ทับซ้อนกัน เนื่องจากนักศึกษายังไม่ชำนาญและขาดการมีทักษะที่ดีโดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1-2 ด้วยเรื่องของศัพท์ ท่าทางที่ถูกต้องสวยงามทางศิลปะการแสดงต้องรู้และเข้าใจศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกแทนท่าทาง เพื่อให้นักศึกษาที่เรียนในศาสตร์นี้เกิดทักษะที่ดี ความเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดที่ง่ายขึ้น ซึ่งนักศึกษาต้องมีความรู้เบื้องต้นอย่างแม่นยำก่อนจึงจะเรียนในรูปแบบออนไลน์ได้ดี นอกจากนี้ผู้สอนต้องมีความยืดหยุ่นให้กับนักศึกษาด้วย โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีพื้นฐานที่ไม่เท่ากัน

3. สาขาวิชาศิลปะการแสดงควรจัดทำคู่มือหลักปฏิบัติเบื้องต้นสำหรับการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ และเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หากมีสถานการณ์ใกล้เคียงกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หรือเกิดสถานการณ์อื่น ๆ ที่ทำให้การศึกษามีการเปลี่ยนรูปแบบในการเรียนการสอนมาเป็นแบบออนไลน์ ด้วยศาสตร์เฉพาะด้านโดยเฉพาะทางด้านศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ที่ต้องใช้เวลาในการฝึก การเรียนออนไลน์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจง่ายและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2563). **รวมแนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข**. กรุงเทพฯ: กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค.
- กรมควบคุมโรค. (2563). **โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)**. สืบค้น 28 มิถุนายน 2565, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php
- เฉลิมพล ภูมิรินทร์. (2550). **การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บแบบผสมผสานวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง อายุทางธรณีวิทยา ซากดึกดำบรรพ์ และการลำดับชั้นหินสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 4)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐกาญจน์ เสงไพจิตร. (2564). **ความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม ในช่วงโควิด-19**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ. (2562). **รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาครู**. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธนพรรณ ทรัพย์ธนาตล. (2554). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 4(1), 652-666.
- นรภัทร พิพัฒน์ภูมิพร. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนออนไลน์ช่วงสถานการณ์ โควิด 19 ของนักศึกษาสาขาการบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีฐานเทคโนโลยี**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ประเสริฐ เกิดมงคล, พิเชษฐ อุดมสมักร และจันทนา ฤทธิสมบุรณ์. (2565). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของนักเรียนระดับมัธยม ในอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง. **วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี**, 9(1), 121-140.
- พรณรงค์ พงษ์กลาง. (2553). การเปิดรับความรู้ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการเรียนแบบออนไลน์ (E-Learning). การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งอรุณ กระแสร์สินธุ์, อาจารย์ ประจวบเหมาะ, ไกลรุ่ง กระแสร์สินธุ์, วทีฏฐ รัตมิตต์ และสุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. **วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**, 7(8), 237-251.
- วิทยา วาโย, อภิรดี เจริญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. **วารสารศูนย์อนามัยที่ 9**, 14(34), 287-290.
- วินัส ภักดิ์นรา. (2564). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้. **วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**, 15(1), 8-19.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2563). **ไวรัสโคโรนา COVID-19**. สืบค้น 30 มิถุนายน 2565, จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/covid-19/
- อารยา เจริญกุล และแสงเดือน พรหมแก้วงาม. (2564). ประสบการณ์การเรียนการสอนออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 2 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษา. **วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย**, 14(2), 264-282.

World Health Organization. (2022). **Coronavirus (Thailand)**. Retrieved July 5, 2022, from <https://www.who.int/thailand/health-topics/coronavirus>